

Les germanies de València i Mallorca

Les germanies varen constituir un alçament social que esclatà als regnes de la corona catalanoaragonesa entre els anys 1519 i 1523, amb un intent, fracassat, de la petita burgesia i de les classes populars d'oposar-se al poder abusiu dels senyors i de les oligarquies ciutadanes. Als seus inicis el moviment es mostrà urbà i moderat, però, tant al regne de València com al de Mallorca, passà cap a una etapa de radicalització en incorporar-s'hi també el camp (forans a Mallorca, llauradors a València), fins al punt que arribà a veritables combats militars contra les tropes reials que foren seguits d'una llarga i dura repressió.

Als factors conjunturals generals (augment de la pressió fiscal de la corona, que obligava els consells municipals a recórrer al crèdit i al consegüent carregament de censals; increment demogràfic de les grans ciutats a costa, generalment, del camp; força expansiva dels gremis; augment sensible dels preus dels cereals, amb la consegüent carestia i crisi de subsistències) els revoltats —dits *agermanats*— respongueren amb un programa que tingué alguns aspectes comuns: major participació i control en el govern municipal; abolició de càrregues i impostos; control de les seguretats d'importació de blat; cobrament dels deutes dels deutors (cavallers i ciutadans honrats) de la ciutat ("pac qui deu" era un dels crits dels agermanats mallorquins), i reivindicacions específiques dels forans mallorquins sobre el sistema de repartiment contributiu.

Les germanies de València

A València l'oligarquia urbana havia exclòs les classes populars del poder polític ciutadà i dels beneficis econòmics derivats del creixement econòmic. Igualment existia un fort malestar entre les agrupacions gremials que veien els seus interessos lesionats pels comerciants. Dins aquest panorama de malestar es va autoritzar la formació de milícies gremials (germanies) com a defensa contra la pirateria berberisca, al temps que un brot de pesta (1519) provocava la sortida dels senyors de la ciutat. Aquest fet va propiciar, al juliol de 1519, la creació d'una Junta -dels tretze- formada per cada un dels gremis i liderada per Joan Llorenç. Aquests mantenien un programa reivindicatiu, especialment per la disminució d'imposts i la participació d'elements populars al poder ciutadà. L'any 1521, amb la figura representativa de Vicente Peris, la revolta es radicalitzà: varen ser suprimits els impostos sobre la producció tèxtil i el comerç, l'abolició dels censals i es succeïxin els enfrontaments armats: conquesta del castell de Xàtiva i victòria de l'exèrcit agermanat a Gandia, seguida del bateig forçat dels mudèjars. Però la marxa gloriosa acabà amb una estrepitosa derrota i Peris retornà a València. La ciutat es rendí a l'exèrcit reial el 9 de novembre de 1521 i Peris fou finalment mort el 3 de març de 1522.

Les germanies de Mallorca

Les causes que provocaren la germania de Mallorca varen ser la terrible situació de misèria i d'empobriment que patien la pagesia i els menestrals per efecte de la pressió fiscal i l'explotació que exercien els senyors al camp i les oligarquies a la ciutat.

La insurrecció de la pagesia va iniciar-se el febrer de **1521** com a resposta a la detenció de set menestrals per part del virrei. Ràpidament la revolta es dirigeix contra l'oligarquia urbana (**mascarats**) i s'exigeix la supressió dels censals, la reforma del sistema fiscal i la fi de la corrupció dels estaments privilegiats. Volien una distribució de les càrregues fiscals en funció de la riquesa real dels habitants i augmentar la representació de les viles en el **Gran i General Consell**.

En una primera fase, la més moderada, els agermanats estaven comandats per **Joan Crespí**, que liderà la **junta dels tretze**. La junta assumeix el poder a tota la illa i decreta la **santa quitació**, és a dir, l'abolició dels impostos que cobrien el deute públic i la supressió dels censals. Els senyors i el patriciat urbà fugí de la illa o es refugià als castells de Bellver i al de Santueri a Alcúdia, el virrei va marxar a Eivissa.

Joan Crespí és assassinat per la seva postura moderada i el control dels agermanats va passar al felanitxer Joanot Colom. Les mesures adoptades demostren la radicalitat revolucionària del moviment: exempcions d'impostos i persecució i assassinats de mascarats. Finalment, el 1522, les tropes imperials desembarcaren a Alcúdia i controlen definitivament la rebel·lió el març del 1523. La repressió va ser brutal: Colom va ser decapitat i esquartrat, les viles hagueren de pagar nombroses indemnitzacions per danys i perjudicis a través dels gremis, es practicaren execucions públiques, empresonaments, multes, condemnes a galeres i confiscacions de béns. Aquestes mesures anaren seguides d'un increment de la pressió fiscal com a mesura punitiva.

Com a conseqüència d'aquesta repressió s'incrementà la misèria del poble, la despoblació i el bandolerisme.

Joanot Colom, per Josep Reinés (1841)

